

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра педагогіки та психології, факультет № 3

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни *ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ* обов'язкових
компонент освітньої програми *першого* рівня вищої освіти
(053 «Психологія» (психолог ювенальної превенції))

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробник:

*Старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3
ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент – Олена МАКАРОВА*

Рецензенти:

- 1. Доцент кафедри соціальної психології ХДАК, кандидат психологічних наук, доцент Ігор ВІДЕНЕСЬ.*
- 2. Професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат психологічних наук, доцент Світлана ХАРЧЕНКО.*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 6,0 Загальна кількість годин – 180 Кількість тем – 12	05 Соціальні та поведінкові науки 053 «Психологія» Бакалавр (психолог ювенальної превенції)	Навчальний курс № 3 Семестр № 5, № 6 Вид контролю: залік, екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 44 год; Семінарські заняття – 46 год; Самостійна робота – 90 год; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 2, семестр № 5, № 6		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою ознайомити здобувачів вищої освіти із загальними психічними механізмами та закономірностями, що проявляються у сфері права, правового регулювання та юридичної діяльності для вирішення професійних завдань працівниками поліції.

Завдання вивчення дисципліни «Юридична психологія» є:

- підготувати висококваліфікованого фахівця, інформованого щодо психологічних можливостей досягнення ефективної професійної діяльності в сучасних умовах правових відносин;
- окреслити психологічні закономірності стосунків та поведінки людей в умовах права;
- розкрити психологічні аспекти правопорушної поведінки людини;
- озброїти майбутніх фахівців правоохоронних органів психологічними методами формування

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення юридичної психології передбачає використання знань із загальної, соціальної, вікової та інших галузей психології, а також з цивільного, кримінального права і процесу, криміналістики, кримінології та судової психіатрії тощо.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні теоретичні поняття та положення дисципліни;

- загальнопсихологічні і соціально-психологічні основи, що проявляються у сфері права, правового регулювання та юридичної діяльності;
- класифікацію психічних явищ, зокрема, основні психічні процеси, стани й властивості особистості;
- психологічну структуру та індивідуально-психологічну характеристику особистості;
- соціально-психологічні основи діяльності й спілкування людини;
- проблеми правової соціалізації особистості, фактори і умови формування правосвідомості і причини її деформації;
- психологічні аспекти криміналізації особистості, механізми злочинної поведінки і особистості злочинця;
- психологічні аспекти проведення окремих слідчих дій;
- психологічні закономірності пенітенціарної діяльності, що сприяють корекції поведінки правопорушників.

вміти:

- вільно володіти понятійним апаратом юридичної психології та використовувати психологічні знання у системі «людина – право»;
- здійснювати психологічний аналіз суб'єктів правовідносин, у тому числі учасників кримінального процесу, та складати їх психологічний портрет згідно професійного інтересу;
- вирішувати психологічні проблеми та завдання, що виникають у професійній діяльності працівника поліції.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК-3	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК-4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-5	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК-6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК-7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії
	ЗК-10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності

		громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні компетентності (СК)	СК-1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК-2	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК-3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК-4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК-5	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
	СК-6	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження
	СК-7	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
	СК-9	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
	СК-10	Здатність дотримуватися норм професійної етики
	СК-11	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
	СК-12	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
Програмні компетентності (ПК)	ПР 1.	Аналізувати та пояснювати психологічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
	ПР 2.	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
	ПР9.	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
	ПР10.	ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника .
	ПР12.	. Складати та реалізовувати програму

		психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
	ПР13.	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
	ПР14.	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
	ПР15	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
	ПР 16.	Знати розуміти та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психологів
	ПР17.	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
	ПР 20.	Застосовувати норми права, правомірні психологічні прийоми та методи в професійній діяльності
	ПР 21	Забезпечувати психологічну складову ефективних дій поліцейських в різних умовах професійної діяльності
	ПР 22.	Забезпечувати профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчинення дітьми або проти дітей кримінальних та адміністративних правопорушень, надання психологічної допомоги дітям та сім'ям в складних життєвих обставинах.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Юридична психологія в системі наукових знань

Юридична психологія – наука про психологічні особливості поведінки людини в системі правових відносин. Об'єкт, предмет юридичної психології, її місце і роль у системі наук. Структура юридичної психології (загальна та особлива частини). Принципи юридичної психології. Пізнавальна функція методів юридичної психології, їх класифікація. Використання методу тестування в юридичній практиці. Розвиток і становлення юридичної психології.

Тема № 2. Правова соціалізація особистості

Особистість і правова свідомість. Соціально-регулятивна сутність

права. Соціалізація, її напрями, типи. Поняття правової соціалізації та її зміст. Шляхи засвоєння правових норм і цінностей. Правова соціалізація і десоціалізація особистості (дефекти правової соціалізації). Психологічні компоненти й основні функції правосвідомості. Психологічні особливості законослухняної та протиправної поведінки особистості.

Тема № 3. Психологія поліцейського

Психологія службової поведінки. Психологічні аспекти взаємодії поліцейського з населенням. Імідж діяльності поліцейського. Негативні психологічні аспекти професійної діяльності поліцейського. Професійна деформація особистості правоохоронця. Професійно-психологічна підготовка працівника поліції. Моральні якості працівника органів правопорядку.

Тема № 4. Гендерна компетентність працівників поліції

Поняття гендеру та статі, їх взаємозв'язок. Поняття про гендерну компетентність, гендерні ролі, стереотипи та гендерну соціалізацію. Формування гендерної ідентичності. Гендерні особливості професійної діяльності. Стать та кар'єра.

Тема № 5. Психологія злочинної поведінки.

Злочин як різновид поведінки людини. Структурно-психологічний аналіз злочинної дії. Потреба, мотив, мета та результат злочинного діяння. Вибір способу вчинення злочину. Психологічні аспекти насильства та агресії.

Тема № 6. Психологія особистості злочинця

Поняття особистості злочинця. Соціально-психологічні підходи до проблеми вивчення особистості злочинця та злочинної поведінки. Психологічна структура особистості злочинця. Види спрямованості особистості злочинця. Класифікації та типології особистості злочинців. Особливості особистості насильницьких злочинців. Психологічні особливості неповнолітніх правопорушників.

Тема № 7. Психологія злочинних груп

Загальне уявлення про малі групи в психології. Особливості різних видів злочинних груп. Психологічна характеристика злочинної групи. Організовані злочинні групи та їх класифікації. Динамічні процеси, які відбуваються в злочинних групах різних видів. Злочинні групи неповнолітніх.

Тема № 8. Психологія учасників розслідування злочинів

Психологічна характеристика потерпілого. Психологічний аналіз показань потерпілого. Психологічні аспекти дослідження особистості обвинуваченого. Застосування даних про психічні особливості та стани підозрюваного і обвинуваченого. Психологічні особливості реконструкції уявлень в свідомості потерпілого. Психологічні аспекти віктимності жертв

злочинів.

Тема № 9. Соціально-психологічні особливості злочинної поведінки неповнолітніх

Психологічні особливості неповнолітніх правопорушників. Загальна психологічна характеристика детермінант та умов девіантної поведінки неповнолітніх. Психологічні особливості злочинної поведінки неповнолітніх. Психологічні аспекти профілактики правопорушень неповнолітніх.

Тема № 10. Психологія окремих слідчих дій

Психологія огляду місця події. Психологія пред'явлення для впізнання. Психологія відтворення обстановки та обставин події. Психологія обшуку. Психологічні особливості проведення допиту. Психологія допиту та опитування неповнолітніх. Допит повнолітнього свідка і потерпілого.

Гендерні аспекти сімейного насилля. Гендерно-зумовлене насильство.

Тема № 11. Судово-психологічна експертиза

Сутність, структура, умови призначення судово-психологічної експертизи. Види судових експертиз. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх обвинувачуваних. Судово-психологічна експертиза особливих емоційних станів особистості.

Тема № 12. Пенітенціарна психологія

Сутність пенітенціарної психології. Соціально-психологічна адаптація засудженого. Основні напрями досліджень у галузі пенітенціарної психології. Методи впливу на особу засудженого в установах виконання покарань. Колективи засуджених та їх психологічна характеристика. Вплив соціальної ізоляції на особу. Психологічні основи ресоціалізації засуджених.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 5							
Тема 1 Юридична психологія в системі наукових знань	10	2	2	-	-	6	залік
Тема 2 Правова соціалізація особистості	10	2	2	-	-	6	
Тема 3 Психологія поліцейського	14	2	4	-	-	8	
Тема 4 Гендерна компетентність працівників поліції	12	2	4	4	-	6	
Тема 5 Психологія злочинної поведінки	12	2	4	-	-	6	
Тема 6 Психологія особистості злочинця	14	2	4	-	-	8	
Тема 7 Психологія злочинних груп	10	2	2	-	-	6	
Всього:	86	14	22	4	-	46	
Семестр № 6							
Тема 8 Психологія учасників розслідування злочинів	18	4	6	-	-	8	екзамен
Тема 9 Соціально-психологічні особливості злочинної поведінки неповнолітніх	24	4	6	2	-	10	
Тема 10 Психологія окремих слідчих дій	26	6	6	4	-	8	
Тема 11 Судово-психологічна експертиза	16	4	4	-	-	8	
Тема 12 Пенітенціарна психологія	14	2	2	-	-	10	
Всього:	94	20	24	6	-	44	
Разом за два семестри:	180	34	46	10	-	90	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни темами
(заочна форма навчання)
 (не передбачено)

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Юридична психологія в системі наукових знань		
1. Особливості категоріального апарату юридичної психології. 2. Розкрити основні принципи юридичної психології. 3. Завдання, що вирішує юридична психологія. 4. Основні етапи історії розвитку юридичної психології		Основна: 1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Допоміжна: 6, 9, 18, 21, 25
Тема № 2. Правова соціалізація особистості		
1. Що таке соціалізація? В яких соціальних інститутах вона відбувається? 2. Дати визначення правосвідомості особистості. 3. Розкрити проблему умов дієвості правових норм. 4. Розкрити способи засвоєння норм права і правових цінностей. 5. Психограма працівників органів правопорядку		Основна: 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12 Допоміжна: 6, 7, 8, 9, 15
Тема № 3. Психологія поліцейського		
1. Методи психопрофілактики професійної деформації особистості працівника поліції 2. Технологія формування позитивного іміджу поліцейського 3. Моральні якості правоохоронця. 4. Психологія превентивної діяльності поліцейського 5. Професійна етика працівників поліції		Основна: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Допоміжна: 1, 9, 25, 26
Тема № 4. Гендерна компетентність працівників поліції		
1. Розкрийте взаємозв'язок між поняттями гендеру та статі. 2. Дайте характеристику гендерним ролям і стереотипам. 3. Формування гендерної ідентичності. 4. Гендерно зумовлене насильство 5. Гендерні особливості професійної діяльності.		Основна: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12 Допоміжна: 1, 9, 25, 26
Тема № 5. Психологія злочинної поведінки.		
1. Дати соціально-психологічне визначення злочину. 2. У чому специфіка мотивації корисливих злочинів? 3. Дайте характеристику «ігрової» злочинної мотивації. 4. Розкрити психологічні наслідки злочину.		Основна: 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Допоміжна: 4, 5, 7, 9, 15, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28

	5. Здійснити аналіз злочинної поведінки та механізму її формування.	
	Тема № 6. Психологія особистості злочинця	
	1. Розкрийте зміст поняття «особистість злочинця». 2. У яких цілях вивчаються психологічні особливості особистості суб'єкта, що вчинив злочин? 3. Чим відрізняється з психологічної точки зору особистість злочинця від особистості законослухняного громадянина? 4. Розглянути психологічні особливості окремих типів особистості злочинця та скласти їх психологічний портрет.	Основна: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Допоміжна: 4, 5, 7, 9, 15, 20, 21, 22, 24, 25
	Тема № 7. Психологія злочинних груп	
	1. Характеристика групової злочинності неповнолітніх. 2. Характеристика організованої групової злочинності 3. Критерії для типології злочинних груп 4. Джерела конфліктів у злочинних групах	Основна: 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12 Допоміжна: 4, 5, 7, 9, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 24, 25
	Тема 8. Психологія учасників розслідування злочинів	
	1. Охарактеризувати можливі ставлення потерпілих та свідків до процесу розслідування кримінальної справи. 2. Психологія обвинуваченого. Поняття захисної домінанти. 3. Окреслити психологію потерпілого і свідка 4. Проаналізуйте найбільш відомі типології жертв злочинів.	Основна: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12 Допоміжна: 1, 3, 4, 6, 8, 9, 13, 15, 16, 18, 20, 21, 25
	Тема № 9. Соціально-психологічні особливості злочинної поведінки неповнолітніх	
	1. Характеристика психологічних особливостей особистості неповнолітнього правопорушника 2. Детермінанти девіантної поведінки неповнолітніх 3. Психологічна характеристика злочинної поведінки неповнолітніх 4. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх	Основна: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 12 Допоміжна: 6, 7, 8, 11, 15, 19, 20, 25, 27, 28
	Тема № 10. Психологія окремих слідчих дій.	
	1. Розкрити специфіку складання психологічного портрету злочинця за слідами на місці злочину. 2. Назвіть основні психологічні особливості проведення обшуку. 3. Визначте психологічні особливості проведення	Основна: 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12 Допоміжна: 1, 8, 9, 10, 11, 21

	<p>впізнання.</p> <p>4. Назвіть психологічні особливості проведення слідчого експерименту.</p> <p>5. Психологічні особливості проведення допиту неповнолітньої особи?</p> <p>6. Особливості використання методики «зелена кімната» в роботі з різними категоріями дітей.</p> <p>7. Психологічні особливості допиту свідка та потерпілого.</p> <p>8. Психологічні особливості допиту підозрюваного та обвинуваченого.</p>	
	Тема № 11. Судово-психологічна експертиза	
	<p>1. Підстави для призначення судово-психологічної експертизи</p> <p>2. Структура психологічного дослідження в судово-психологічній експертизі</p> <p>3. Вікові та індивідуально-психологічні особливості підекспертної особи</p> <p>4. Помилкові свідчення або лжесвідчення</p> <p>5. Порівняльна характеристика патологічного та фізіологічного ефекту</p>	<p>Основна: 2, 7, 8, 9, 11, 12</p> <p>Допоміжна: 2, 3, 6, 9, 11</p>
	Тема № 12. Пенітенціарна психологія.	
	<p>1. Проаналізувати особливості колективу засуджених та дати його психологічну характеристику.</p> <p>2. Мікроколективи (неформальні мікрогрупи)</p> <p>3. Розкрити психологію тюремного побуту.</p>	<p>Основна: 2, 4, 7, 8, 9, 11, 12</p> <p>Допоміжна: 9, 12, 17, 18, 19, 20, 25</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Історія розвитку юридичної психології.
2. Методи юридичної психології.
3. Методи психологічного впливу на особистість які використовуються в юридичній психології.
4. Психічні процеси, явища і властивості особистості та урахування їх в діяльності юриста.
5. Характеристика психічних станів особистості.
6. Свідомість, відповідальність та правосвідомість особистості.
7. Специфіка правової соціалізації особистості та її відмінність від соціалізації людини.
8. Загальна психологічна характеристика злочинної діяльності.
9. Психологічний аналіз злочинної поведінки при різних формах провини.
10. Соціально-психологічна характеристика особистості злочинця.

11. Типологія особистості злочинця.
12. Психолого-правова оцінка організованих злочинних формувань (груп) та їх протиправної діяльності.
13. Проблеми неповнолітніх в юридичній психології.
14. Психологічні особливості допиту неповнолітніх.
15. Психологічні особливості опитування дитини
16. Історія становлення і розвитку допиту.
17. Психологічна характеристика потерпілого.
18. Загальна характеристика віктимної поведінки.
19. Психологічні особливості реконструкції уявлень у свідомості потерпілого.
20. Урахування особливостей оціночної діяльності потерпілого та його відношення до скоєного і до встановлення істини.
21. Поняття та психологічна характеристика допиту свідків.
22. Хибні показання, їх характеристика та мотиви.
23. Характеристика психологічних особливостей допиту підозрюваного і звинуваченого.
24. Особливості показань у стані алкогольного та наркотичного сп'яніння.
25. Психологічні особливості огляду місця події.
26. Характеристика психологічних механізмів обшуку і виїмки.
27. «Зелена кімната» - форма роботи з дітьми уразливих категорій з надання соціально-психологічної та правової допомоги
28. Загальна характеристика судово-психологічної експертизи.
29. Гендерні аспекти сімейного насилля.
30. Гендерно-зумовлене насильство.
31. Портрет кривдника.
32. Психологічна характеристика жертв сімейного насилля.
33. Предмет та завдання виправно-трудова психології.
34. Психологічна характеристика особистості засудженого.
35. Психологічний аналіз колективу засуджених.
36. Проблеми адаптації звільненого до умов життя на волі.
37. Поняття ресоціалізації особистості засудженого та її психологічні особливості.

5.1.2. Теми курсових робіт (не передбачено)

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Детермінанти розвитку стресостійкості у працівників поліції.
2. Комунікативна компетентність курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання як чинник адаптивної поведінки особистості.
3. Психологічні особливості становлення професійної ідентичності психолога ювенальної превенції.
4. Психологічний супровід службово-навчальної діяльності курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання.

5. Пост-травматичний стресовий розлад: діагностика, профілактика, терапія.
6. Психологічні чинники розвитку спостережливості як професійно важливої якості особистості майбутнього слідчого.
7. Психологічні чинники девіантної поведінки підлітків.
8. Вплив стресу на фізичне та психологічне здоров'я особистості працівника поліції.
9. Психологія рольової поведінки в діяльності юристів, її типологія та методи оптимізації
10. Вплив індивідуально-психологічних особливостей особистості юриста на ефективність професійної діяльності

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до семінарських і практичних занять;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- психологічний аналіз різних видів девіантної поведінки.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Контрольні питання, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

1. Юридична психологія: об'єкт, предмет, місце і роль у системі наук, структура, принципи
2. Методи юридичної психології.
3. Розвиток і становлення юридичної психології.
4. Правова соціалізація особистості
5. Соціалізація, її напрями, типи.
6. Шляхи засвоєння правових норм і цінностей.
7. Правова соціалізація і десоціалізація особистості (дефекти правової соціалізації).
8. Психологічні особливості законослухняної та протиправної поведінки особистості.
9. Психологія службової поведінки поліцейського
10. Психологічні аспекти взаємодії поліцейського з населенням.
11. Імідж діяльності поліцейського.
12. Негативні психологічні аспекти професійної діяльності поліцейського.
13. Професійна деформація особистості правоохоронця.

14. Професійно-психологічна підготовка працівника поліції.
15. Гендерна компетентність працівників поліції
16. Поняття гендеру та статі, їх взаємозв'язок.
17. Гендерні ролі і стереотипи особистості.
18. Структурно-психологічний аналіз злочинної дії.
19. Потреба, мотив, мета та результат злочинного діяння.
20. Способи вчинення злочину.
21. Психологічні аспекти насильства та агресії.
22. Соціально-психологічні підходи до проблеми вивчення особистості злочинця.
23. Психологічна структура особистості злочинця.
24. Класифікації та типології особистості злочинців.
25. Особливості особистості насильницьких злочинців.
26. Психологічні особливості неповнолітніх правопорушників.
27. Психологічний портрет корисно-насильницького злочинця.
28. Психологічний портрет сексуального вбивці (маніяка).
29. Психологічний портрет необережного злочинця.
30. Психологічний портрет хулігана.
31. Особливості різних видів злочинних груп.
32. Психологічна характеристика злочинної групи.
33. Організовані злочинні групи та їх класифікації.
34. Динамічні процеси, які відбуваються в злочинних групах різних видів.
35. Злочинні групи неповнолітніх.

Контрольні питання, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Юридична психологія: об'єкт, предмет, місце і роль у системі наук, структура, принципи
2. Методи юридичної психології.
3. Розвиток і становлення юридичної психології.
4. Правова соціалізація особистості
5. Соціалізація, її напрями, типи.
6. Шляхи засвоєння правових норм і цінностей.
7. Правова соціалізація і десоціалізація особистості (дефекти правової соціалізації).
8. Психологічні особливості законослухняної та протиправної поведінки особистості.
9. Психологія службової поведінки поліцейського
10. Психологічні аспекти взаємодії поліцейського з населенням.
11. Імідж діяльності поліцейського.
12. Негативні психологічні аспекти професійної діяльності поліцейського.
13. Професійна деформація особистості правоохоронця.
14. Професійно-психологічна підготовка працівника поліції.
15. Гендерна компетентність працівників поліції

16. Поняття гендеру та статі, їх взаємозв'язок.
17. Гендерні ролі і стереотипи особистості.
18. Структурно-психологічний аналіз злочинної дії.
19. Потреба, мотив, мета та результат злочинного діяння.
20. Способи вчинення злочину.
21. Психологічні аспекти насильства та агресії.
22. Соціально-психологічні підходи до проблеми вивчення особистості злочинця.
23. Психологічна структура особистості злочинця.
24. Класифікації та типології особистості злочинців.
25. Особливості особистості насильницьких злочинців.
26. Психологічні особливості неповнолітніх правопорушників.
27. Психологічний портрет корисно-насильницького злочинця.
28. Психологічний портрет сексуального вбивці (маніяка).
29. Психологічний портрет необережного злочинця.
30. Психологічний портрет хулігана.
31. Особливості різних видів злочинних груп.
32. Психологічна характеристика злочинної групи.
33. Організовані злочинні групи та їх класифікації.
34. Динамічні процеси, які відбуваються в злочинних групах різних видів.
35. Злочинні групи неповнолітніх.
36. Психологічна характеристика постраждалого.
37. Психологічний аналіз показань свідка.
38. Психологія обвинуваченого. Поняття захисної домінанти.
39. Зміст провокуючої поведінки та види віктимності.
40. Психологічні особливості неповнолітніх правопорушників.
41. Загальна психологічна характеристика детермінант та умов девіантної поведінки неповнолітніх.
42. Психологічні аспекти профілактики правопорушень неповнолітніх.
43. Психологія огляду місця події.
44. Психологія пред'явлення для впізнання.
45. Психологія відтворення обстановки та обставин події.
46. Психологія обшуку.
47. Психологічні особливості проведення допиту.
48. Психологія допиту та опитування неповнолітніх.
49. Гендерні аспекти сімейного насилля.
50. Гендерно-зумовлене насильство.
51. Загальна характеристика судово-психологічної експертизи.
52. Види судових експертиз.
53. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх обвинувачуваних.
54. Судово-психологічна експертиза особливих емоційних станів особистості.
55. Сутність пенітенціарної психології.
56. Основні напрями досліджень у галузі пенітенціарної психології.

57. Методи впливу на особу засудженого в установах виконання покарань.

58. Колективи засуджених та їх психологічна характеристика.

59. Вплив соціальної ізоляції на особу.

60. Психологічні основи ресоціалізації засуджених.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національної системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

контролем)

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \end{array} : 2$$

*дисципліни**поточний
семестр**попередній
семестр*

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79	Задовільно («зараховано»)	C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74		D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			

60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Не задовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Бандурка О. М. Скакун О. Ф. Юридична деонтологія: підручник. Харків: Вид-во НУВС, 2002. 336 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія. Київ : Каравел, 2003. 376 с.
3. Гарькавець С. О. Віктимологія : навч. посібник. Луганськ, Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2006. 116 с.
4. Основи загальної та юридичної психології: Курс лекцій. Навч. посібн. / Н.Р. Бобченко, В.П. Бойко, І.В. Жолнович, І.І. Когутич; за ред. В.Т. Нора. К.: Алерта ; ЦУ Л, 2011. 224 с.
- 5 Психологія / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук. К. : Либідь, 2003. 560 с.
- 6 Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / І.В. Жданова, П.В. Макаренко, Н.Е. Мілорадова та ін. ; за заг. ред. І.В. Жданової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2014. 516 с.
- 7 Юридична психологія : підручник / Д.О. Александров, В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко [та ін.] ; заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсєєва. Вид. 2-е, доопр. та доп. Київ : КНТ, 2008. 352 с.
- 8 Юридична психологія : підручник / за заг. редакцією О.М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Майдан, 2018. 684 с.
- 9 Юридична психологія: Підручник [для студ. юрид. вищ. навч. закл. і фак..] / В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко, Я. Ю. Кондратьєв та ін.; За заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. 352с.
10. Юридична психологія в Україні: здобутки та перспективи: матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 24 квіт. 2015 р.). К.: Нац. акад. внутр. справ, 2015. 252 с.
- 11 Максименко С.Д., Медведєв В.С. Юридична психологія : підручник. Київ : ВД "Слово", 2018.
- 12 Шепітько В.Ю., Коновалова В.О. Юридична психологія : підручник. Нац. юрид.

ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019.

Допоміжна:

1. Белан С. В., Луценко Т. О. Психологічні прийоми подолання протидії слідству при проведенні окремих слідчих дій. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2009. Вип. 6. С. 11-20.
2. Гончаренко В. Г. Судово-психологічна експертиза в системі засобів захисту. Адвокат. 2009. 4 (103). С. 4-13
3. Експертизи у судочинстві України [Роз'яснення. Законодавство. Судова практика] / За заг. ред. професорів В. Г. Гончаренка та І. В. Гори. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 2015. № 5-6. К.: Юрінком Інтер. 510 с.
4. Жерж Н. А. Пошуковий портрет злочинця: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2014. №2 (65). С. 172-179.
5. Завойська О. Ю., Мачинська Н. І. Психологічні механізми учинення злочину. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 104-114.
6. Землянська О. В. Особистість та методи її дослідження при проведенні судово-психологічної експертизи : монографія. Х. : ХНУВС, 2007. 243 с.
7. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / С. І. Яковенко, Н. Ю. Максимова, Л. І. Мороз, Л. А. Мороз. К. : Вид. Паливода А. В., 2006. 260 с.
8. Кастарнов Д. Б. Поняття «особа підозрюваного (обвинуваченого)» в кримінальному судочинстві. *Юридична наука*. 2014. № 4 С. 15-23.
9. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія / НЮАУ ім. Я. Мудрого. Харків «Право», 2008. 240 с.
10. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Київ : Ніка-Центр, 2006. 580 с.
11. Кошинець В. В. Участь спеціаліста-психолога в юрисдикційному процесі. *Європейські перспективи*. 2014. № 6. С. 117-126.
12. Крикушенко О. Г. Поняття та основний зміст сучасної субкультури засуджених у місцях позбавлення волі. *Форум права*. 2014. №3. С. 155-159.
13. Лук'янчиков Б. Є. Лук'янчиков Є. Д. Законодавче регулювання ідентифікації об'єктів за слідами пам'яті. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. №1. С. 88- 93.
14. Марчак В. Я., Черновський О. К. Деякі психологічні особливості судового процесу. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Випуск 559. С. 118-122.
15. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки : навч. посібник. К. : Либідь, 2011. 520 с.
16. Методичні поради та завдання для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Психологія (загальна та юридична)» / Укладачі: В. А. Журавель, В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2003. 39 с.
17. Морозов О. М., Морозова Т. Р. Агресивні засуджені. К. : МП «Леся», 2000. 204 с.
18. Морозов О. М. Патопсихологічний аналіз особистості у правоохоронній практиці : Монографія К. : Атіка, 2009. 320 с.
19. Новгородський Р. Корекційно-виховна робота в пенітенціарній установі для неповнолітніх (з досвіду прилуцької виховної колонії). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 1(7). С. 77-79.
20. Новікова К. М. Психологічні особливості злочинця з насильницькою спрямованістю. *Юридична психологія*. 2015. № 1. С. 198-206.

21. Психологія слідчої діяльності: навчальний посібник / В.І. Андросюк, О.М. Корнєв, О.І. Кудерміна [та ін.] за заг. ред. Л.І. Казміренко. Київ : Правова єдність, 2009. 200 с.
22. Попович О. В. Соціально-психологічна характеристика особистості злочинця. *Часопис Київського університету права*. 2012. №2. С. 313-316.
23. Пчеліна О. В. Причини та умови, що сприяють учиненню економічних злочинів. [Електр. ресурс]: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?.
24. Рущенко І.П. Соціологія злочинності. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2001. 370 с.
25. Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Самойлов, М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець, Г.М. Ржевський. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.
26. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Д.В.Швеця ; [Д.В. Швець, О.М. Бандурка, О.І. Федоренко та ін.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 284 с.
27. «Зелені кімнати»: психологічні особливості організації роботи з дітьми / Н.П. Бочкор, О.М. Цільмак, О.В. Швед, С.І. Яковенко; заг. ред.: О.М. Бандурка, К.Б. Левченко; Харк. нац. ун-т внутр. справ, Одес. держ. ун-т внутр. справ; Міжнар. жін. правозахис. центр "Ла Страда-Україна". - К. : Агентство "Україна", 2012. 112 с.
28. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи з проблемними сім'ями : навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2017. 463 с.